

Izhaja vsako drugo soboto.
Naročnina: 5 Din četrtletno, 10 Din polletno.

DELO

Uredništvo: Ljubljana, Šelenburgova
ulica 7/II. — Upravištvo: Ljubljana,
Prešernova ulica 54.

Ljubljana, 27. aprila.

Gledamo v boljšo bodočnost. Hočemo, da bi bilo boljše nam in našim, kajti težko je bilo naše dosedanje življenje. Nimamo pretiranih zahtev. Skromne so. Ničesar več nečemo, kakor, da imamo delo in da nam delo daje naš vsakdanji kruh, ki naj ne bo grenak. Del narodove celine smo. Povsod in vedno se povdarja, da je narod treba dvigniti na višino gospodarske in kulturne popolnosti. S tem se menda hoče povdariti, da bo le takrat država srečna in močna, ako bo vsak posameznik v narodu srečen, gospodarsko močan in pravno v vseh poglavjih zavarovan.

Dosedaj nismo mogli imeti utisa, da se z nami misli pošteno. Slišali smo sicer veliko lepih besed, prikritih kakor nalašč za naša srca in duše. Toda trgovalo se je z nami na račun trgovine političnih uspehov posameznih strank. Naše socialne in pravne težnje so bile lepo ubrana struna, na katero se je zaigralo, kadar je bilo treba mobilizirati glasove, ki dajejo politično moč.

Gledati smo morali iz razočaranja v razočaranje. Iz leta v leto je bilo jednako. Med tem smo propadali materialno in moralno. Ni čuda, če so naše duše postajale čudne in se je v njih zbiralo razpoloženje, ki je bilo zelo nepatriotično v vseh smereh. Ginevalo je naše razumevanje za državo, za gospodarstvo, za potrebe naroda in za splošni napredek. Bili smo kakor človek, ki je izgubil smer in je pričel begati. Nerazodnost je postala naša last. Dovzetni smo bili za vse. Pri taki naši miselnosti so imeli demagogi lahek posel. Treba nas je bilo samo zbrati in med nas krepko zavpiti pa smo mislili, da smo storili velika dejanja. Slepo smo sledili vsakomur, ki je pridigoval nauk rušenja reda in discipline, nauk odpora proti državi, narodovi celini, nauk odpora proti ustvarjanju delu izravnnavanja medsebojnih koristi. Kdor je prišel med nas z mirno besedo in z nasveti, ki bi bili sposobni iz nas ustvariti jako moč dela pri urejanju državnih socialnih in gospodarskih potreb, se nam je zdel kakor Iskarijot, ki nas izdaja pohlepu kapitala.

Škoda izgubljenih dni. Kako škoda je našega tavanja okoli zablod. Ko gledamo nazaj in vidimo, da je vse razdejano, smo žalostni, ko moramo priznati, da smo razdejanj tudi mi veliko krivi. Premalo je bilo v nas konstruktivnosti, premalo spoznanja, da moramo svojo usodo tudi sami kovati in sicer ne v kovačnicah v fraku, ampak na trdi zemlji. Dozdevalo se nam je, da smo zablodili v začarani gradič, v katerem je mnogo hodnikov in nikjer izhoda.

Usoda dobrega naroda ne zapusti. Narava tudi med narodi izbira in z železno doslednostjo izloči one, ki ne smejo živeti, ker bi bili v škodo človeštvu. Že se nam je zdelo, da bomo za znakovani tudi mi. Ko je bila sila najvišja, je prišla odločitev in nam dala spoznanje in ponosno zavest, da smo tudi mi izbrani, da soustvarjamo srečo človeštva.

Manifest kralja od 6. januarja je rekel: dosti je gorja. Žalostna je bila preteklost. Treba je pozabiti nanjo in sile je treba zbrati za novo delo. Vse kar je združeno s preteklostjo mora izginiti: ljudje, misli in običaji. To pomeni, da mora priti tudi novo gledanje na naše potrebe in zahteve. Priti pa mora tudi spreobrnjenje v nas samih. Dvojno nam mora dati novi duh: razumevanje nas in naše razumevanje drugih. To se pravi: preko naših zahtev ne sme nihče, ki hoče zadovoljnost vseh. Ne sme pa biti, da bi prihajali prositi in da bi se nam rezal kruh

Reorganizacija posredovanja dela in podpiranja brezposelnih

Na podlagi pooblastitve po členu 281 finančnega zakona za leto 1927-28 je minister za socialno politiko dne 10. decembra 1927. predpisal Uredbo o organizaciji posredovanja dela, dajanja neposredne podpore brezposelnim delavcem in dajanja cenjenih posojil za zidanje delavskih stanovanj. Z ozirom na splošno revizijo socialne zakonodaje bo tudi ta uredba predmet razprav, v koliko bi jo kazalo spremeniti. Posebno obstoji namera, da se uredba spremeni v tem smislu, da bi bile posredovalnice dela organ »Središnjega urada za osiguranje radnika«, oziroma Okrožnih uradov za zavarovanje delavcev. Delavska zbornica za Slovenijo je na poziv Centralnega odbora za posredovanje dela v Beogradu izdelala referat, v katerem zavzema svoje stališče o reorganizaciji Borz dela. Ker je referat načelne važnosti za vso delavsko javnost, ga priobčujemo.

Vprašanje združitve Borz dela s SUZOR-om

Združitev službe posredovanja dela s SUZOR-om se priporoča.

V večjih mestih bi morale poslovati pa tudi v tem slučaju Borze dela na dosedanji način kot krajevni organi SUZOR-a.

Tudi Centralna borza dela naj bi obstojala kot poseben tehnični organ SUZOR-a še dalje. Le pri manjših okrožnih uradih in njih ekspoziaturah bi vršili službe ostali organi delavskega zavarovanja, ki pa bi morali biti podrejeni v tehničnem pogledu eni izmed Borz dela.

Ti organi bi zbirali prijave o brezposelnosti in iskanju dela na njihovem področju in stavili Borzam dela predloge glede brezposelnih podpor.

Sklepalo pa naj bi o brezposelnih podporah le Borze dela.

Dobra stran take reorganizacije bi bila, da bi se organizacija posredovanja silno razširila in postala res vsem brezposelnim dostopna. Druga njena dobra stran bi bila, da bi bilo vprašanje zastopstva interesentov v vodstvu posredovanja s samo združitvijo rešeno.

Te dobre strani po našem mnenju prevladujejo. Zato smo se odločili združitve priporočiti. Vendar pa naj pridrujemo, da bi imela združitev tudi slabe strani, katere naj tudi omenimo.

Centralni odbor za posredovanje dela in pokrajinska organizacija Borz dela odgovarja organizaciji delavskih in delodajalskih zbornic, obenem pa

po dobrem ali slabem razpoloženju. Spoznanje naših zahtev mora postati notranje svojstvo vseh. Ta notranja živa sila nas mora priklicati k skupni misli posvetovanj, ustvarjanja in sodelovanja. Nihče ne sme biti zmagovalček in nihče premagan. To rodi škodljivo samozavest in seje zrna maščevalnosti. S tem hočemo povdariti: na napredku države in naroda moramo vsi sodelovati in to z jednako udeležbo na izgubi in dobičku. Spoznavati moramo, kake škodljive posledice je imela diktatura političnih strank ali z drugimi besedami diktatura enostranskih interesov. Diktatura materializma je razračunavanje na vse strani, brezobziren pokolj. Kjer pa teče kri, ni zdravja.

Gledamo v boljšo bodočnost. Zato nam bo majsko solnce gorkejšje sijalo. Upanje se je na novo rodilo. Storili bomo vse, da soodgovornosti za razočaranje ne bomo nosili. Tako naj store vsi drugi in druga pomlad bo res pomlad.

predstavlja vez z ministrstvom za socialno politiko.

V teh zbornicah in v ministrstvu so osredotočene duševne sile, ki dajejo več jamstva za to, da posredovanje dela ne bo samo enostavno registriranje prijav interesentov z obeh strani, temveč obenem statistično zasledovanje gibanja ponudbe na delovnem trgu.

V slučaju združitve organizacije posredovanja s SUZOR-om bi moral — kot smo že omenili — centralni odbor za posredovanje dela kot poseben odsek SUZOR-a tudi za naprej obstojati. Neugodno je, da bi premestitev takega odbora v Zagreb otežila vezi tega odbora z ministrstvom socialne politike, centralnim sekretarijatom delavskih zbornic in centralo industrijskih korporacij ter centralami delavskih strokovnih organizacij. Na ohranitev tega stika je treba polagati v interesu pravnega vodstva posredovanja dela čim največjo važnost. Kakor predstavljajo zgornje institucije v centrali važen vodilen element, tako je tudi v pokrajinah.

Organizacija delavskega zavarovanja pa se na vse to ne ozira.

Zato obstoja nevarnost, da bi postala organizacija posredovanja v taki obliki sicer dober organ za dnevno in podrobno delo, da pa bi bila manj zmognata ustvarjati novo in iniciativno. Ako bi padla odločitev v korist združitve pod 1., je treba te nevarnosti upoštevati in najti pota, da se reducirajo na minimum.

Oddvojitve dajanja pomoči brezposelnim od posredovanja dela ni priporočljiva. Le tisti, ki posreduje delo, more ločiti delavoljne od delomržnežev, kar je za pravilno izdajanje brezposelnih podpor zelo važno. Dajanja potnih podpor pa od posredovanja dela sploh ni mogoče ločiti.

Administrativna organizacija Borz dela.

V administrativnem pogledu bi nam domestovali upravne odbore Borz dela samoupravni organi SUZOR-a.

V tehničnem pogledu (dajanje brezposelnih podpor, dajanje smernic za posredovanje dela) bi morali obstojati povsod, kjer Borze dela obstojajo, posebni odbori, kojih sestava bi lahko bila dosedanja, vendar bi morala biti vezana udeležba zastopnikov oblastnega odbora na pogoji, da prispeva oblastni odbor za Borzo dela vsaj eno petino od zneska, ki ga zbira na prispevkih v dotični oblasti Borza dela sama. Enak pravica bi se lahko dala tudi mestnim občinam.

Zaščita manjšin v samoupravnih delegacijah, ki delegirajo zastopnike v odbor, se mora uravnati za vse korporacije po enakih načelih. V odborih naj se predvidi primerna odškodnina za delo le za predsednike, ostali člani naj opravljajo svoje funkcije brezplačno. Ako jim hočejo te seje odškodovati organizacije, ki so jih delegirale, je to njihova stvar.

Prispevki za zavarovanje brezposelnih.

Prispevki za zavarovanje brezposelnih so vsekakor prenizki in je njih povzvišanje zaželeno. Brezpogojno pa bi bilo treba uvesti mnogo večji prispevek za sezonske delavce (n. pr. zidarje), za katere naj bi se zbiral poleti pri Borzah dela poseben fond v svrhu njih vzdrževanja čez zimo. Za te stroke bi bilo treba misliti na pravo zavarovanje za čas brezposelnosti, ki bi moralo imeti obliko prisilne štednje.

Akcija za zidanje malih stanovanj.

Akcijo za zidanje malih stanovanj, je treba iz delokroga Borz dela sploh izločiti. Mi smo priporočili tako združenje svojčas iz razlogov oportunitete. Zakaj le s to koncesijo se je dalo takrat sploh priti do pravilnika za Borze dela. Vendar pa smo stali na stališču, da bi se morale uporabljati anuitete z brezposelnim fondom zgrajenih zgradb za neposredno podpiranje brezposelnih in druge prvotne namene Borz dela. V pravilniku pa se ta važen pogoj ni osvojil, s čimer je bilo osvojeno načelo, naj se uporabljajo prispevki za brezposelne trajno za namene, za katere niso bili zbrani.

Produktiven način podpiranja predposelnih

Produktiven način podpiranja brezposelnih je v načelu priporočiti. Glede njegovega izvajanja more dati potrebne izkušnje le praksa. Zato se je izogibati tozadevno vsakih velikih investicij in je treba začeti vse v malem. Pri zasilnih delih se je treba držati na eni strani načela, da se mora plačati uro dela po mezdah, običajnih za delo iste kvalifikacije. To je potrebno, da se more zahtevati opravičeno polno intenziteto dela in da odvrnejo Borze dela od sebe očitek, da hočejo težak položaj delavcev izkoriščati. Če bi se zaposlovali delavci pod takim pogojem pri zasilnih delih osemurno, bi zaslužili toliko kot navadni delavci. S tem bi dobivalo zasilno delo značaj stalne službe. Odpadel bi nagib iskati službe in tudi časa bi za to manjkalo. Zato bi smel delati pri zasilnih delih en delavec le največ po 24 ur tedensko, — kar bi še zadostovalo, da si zasluži za hrano.

Le po konkretnih slučajih se da presoditi, kakšna dela so primerna kot zasilna dela in kako naj se praktično organizirajo. Zato naj se pusti krajevnim organom iniciativa za predlaganje organizacije zasilnih del. Centralni odbor pa naj si pridrži glede takih iniciativ odobritev.

Za primer, kako si je mogoče zamisliti taka dela, naj navedemo naslednje načrte. V Ljubljani poseduje mestna občina 1 ha travnika, ki je popolnoma zamočvirjen in ne daje nobene koristi ne kot travnik, ne kot njiva. S primerno investicijo delovne sile se da ta travnik popolnoma izsušiti in spremeniti ne samo v njivo, temveč tudi v vrt.

Ne bi bilo mogoče, da bi se dobil od mestne občine ta kompleks za daljšo dobo leta za nizko ceno, morda zastoj v najem. Delavec, ki bi delal pri tem osuševanju po 4 ure na dan proti plači 3 Din, bi lahko dobival v kuhinji, združeni z Borzo dela in Delavsko zbornico cel dan dobro kosilo, v ogrevalnici pa prenočišče. Borza dela pa bi, — ako bi se presojalo gospodarstvo cele dobe najbrž s pridelki vse izdatke krila, ker bi se dalo vzdržati pri tem načinu dela polno delovno disciplino in ohraniti na običajni višini intenziteto dela z enostavnim izločenjem delamržnežev ki bi se jih vzelo za slučaj kasnejših prošelj za podporo v evidenco.

Za kvalificirane poklice naj bi se nabavljale lastne delavnice. Mnenja smo, da bi se našli obrtniki, ki bi vršili v svojih delavnicah in na svoj račun v mrtvih sezonah delo za čas sezonske konjunktore (n. pr. pohištvo pozimi), ako bi jim Borza dela mezde za od nje doposlane brezposelne do časa, ko je mogoče računati s prodajo teh predmetov, brezobrestno kreditirale. Tako mislimo, da naj bi se uredilo produktivno podpiranje brezposelnih, za katerega smotreno organizacijo naj bi se porabil večji del sedanjih gradbenih kreditov.

Organi Borz dela.

Posamezni organi Borz dela naj bi obdržali v glavnem dosedanj delokrog. Poleg Centralne Borze dela naj bi poslovale na sedežih zbornic Borze dela s kompetenco za vse področje zbornice.

Tehnično bi jih vodili sosveti, v katerih bi sodelovali zastopniki državne oblasti, zastopniki SUZOR-a, delodajalskih in delojemalskih zbornic ter večjih podpornikov.

Njim podrejene bi bile posebne ekspozičure v večjih mestih, za manjše kraje pa bi opravljali ta posel organi delavskega zavarovanja.

Nameščenci Borz dela.

Glede osebjia je sicer glede priznavanja let treba štednje, to pa ne sme iti tako daleč, da bi se moralo nastavljanje samo novo osebie, ali da bi bili izpostavljeni uradniki, ki so šli v ta posel iz idealizma in veselja do stvari in puščali za to morda druge službe, ki bi jim dajale morda boljše dohodke in boljše preskrbo za slučaj popolne invalidnosti, njih rodbine pa za slučaj smrti brez vsake zaščite.

Naši razgovori s Pokojniskim zavodom v Ljubljani so nam pokazali, da se da osigurati osebie za te najtežje slučaje s primeroma znosljivimi izdatki nameščenice pred najhujšim.

Ta pažnja napram prvemu osebiu Borz dela spada med potrebne ustanovne stroške institucije.

Nismo za prištevanje let in za upokojevanje še delaznožnih na podlagi takega priznavanja, — smo pa za boljše zaščito v slučaju popolne invalidnosti in smrti, kakor si jo morejo dobiti uradniki, ki so stopili k Borzam dela v poznejših letih.

To je z razmeroma malo obremenitvijo izvedljivo, oprostilo pa bo mnogo uradnikov težkih skrbi in jih spravljalo v tisto razpoloženje, ki je predpogoj za vsako uspešno delo.

Posvetovalnica za vajence

Brezpogojno pa je potrebno, da se število in gibanje vajencev kontrolira in od slučaja do slučaja omejuje.

Kdo naj ga kontrolira in kdo naj ga omejuje?

Ta kontrola ne sme biti poverjena izključno poslodavskim organizacijam. Tudi delojemalske organizacije naj bi ne reklamirale te pravice zase.

Odločitev pri takih omejitvah bi morala spadati v kompetenco državnih oblasti, in sicer inspekcij dela in ministrstva za socialno politiko, predlagalno pravico pa naj bi imele organizacije delodajalskih in delojemalskih interesov ter posvetovalnice za poklicno izbiro, ki naj bi se ustanovile na sedežih javnih borz dela za območja posameznih borz dela.

Take posvetovalnice si zamišljamo kot statistični in kontrolni organ, ki bi zbiral kopije vseh vajeniških pogodb, sklenjenih na področju ene javne Borze dela.

Ako bi bile take učne pogodbe protizakonite ali očitno škodljive za va-

jenca, naj bi bila posvetovalnica dolžna zaprositi za intervencijo pristojno inspekcijo dela.

Učne pogodbe bi zbirala posvetovalnica v svrhu točnega pregleda čez gibanje števila vajencev. Vsako leto bi izdajala posvetovalnica na podlagi te statistike in z ozirom na splošne tendence gospodarstva pismena navodila za poklicno izbiro, ki bi se dopošljala šolam, občinskim uradom in drugim organom, ki morejo vršiti neposreden vpliv na poklicno izbiro.

Aparat teh posvetovalnic naj bi bil čim manjši: pri vsaki Javni borzi dela bi mogla opravljati vse posle ena sama oseba, ki pa bi morala razpolagati z obsežnim gospodarskim znanjem. Temu referentu bi stal ob strani odbor, sestavljen iz zastopnikov poslodavskih zbornic, delavske zbornice in zastopnika obrtnega šolstva, imenovanega od velikega županstva.

Stroške te posvetovalnice naj bi nosile zbornice in javne borze dela. V pogledu obrtnega šolstva bi moral osvojiti vajeniški zakon naslednja načela: Vsak vajenec bi moral dovršiti vajeniško-strokovno šolo. Vajenec, odnosno pomočnik, ki bi te šole ne dovršil, bi mogel postati pomočnik, ako bi napravil praktični izpit, ne mogel pa bi postati samostojen mojster. Nasproti temu pa je treba idejo, da bi moral biti predpogoj za samostojno izvrševanje obrti poseben mojstrski izpit pred komisijo, na kojoj bi imeli poslodavci odločilen vpliv, najodločneje zavrniti, ker je za delavce škodljiva. Posledica tega bi bila samo ta, da bi se nekaj mojstrov celovsko ogradilo: oni bi mogli potem vzdrževati brez škode prekomerno število vajencev.

Dovršenie treh let srednje šole naj bi dalo pravico, da se vajenec od obiskovanja nadaljevalne šole oprosti, v kolikor gre za splošen pouk. Posebne strokovne ure bi moral obiskovati seveda vsak vajenec.

Pouk naj bi trajal osem ur tedensko in najmanj 200 ur letno.

Vajenci bi morali obiskovati šolo med 48 urnim delovnim časom in ne po večernih urah ali ob nedeljah.

Vsem vajencem je treba dati možnost, da obiskujejo šole.

Zato vajeniške šole ne smejo biti vezane na občine in njih budžete, temveč morajo biti sestaven del osnovnega šolstva.

Vajeniške šole naj se organizirajo v podrobnem po splošnih navodilih ministrstva za prosveto, izdanih po zašljšanju zainteresiranih zbornic sporazumno z ministrstvom za trgovino in industrijo in ministrstvom za socialno politiko in po posebnih predpisih, ki jih izdajo pristojne okrajne šolske oblasti, to pa kot del ljudskih, meščanskih ali srednjetehtničnih šol in naj se podrede vodstvom teh šol.

Krediti za vzdrževanje teh šol naj se vnesejo v državni budžet, pri čemur naj se razdeli skupna v budžet vneseva vsota na posamezne šolske okraje in šole, sorazmerno s številom vajencev, za katerih pouk imajo dotični okraji in šole skrbeti.

Razne gospodarske organizacije so na delu, da poslabšajo sedanje socialno politično delo v državi in preprečijo nadaljni razvoj socialno-zaščitne zakonodaje. To stremljenje se naslanja na trditve, kakor da bo poslabšanje socialne zakonodaje, zlasti podaljšanje delovnega časa, omililo gospodarsko krizo. Smatramo za svojo dolžnost, da Vas na podlagi števil objektvno informiramo o značaju tzv. gospodarske krize in o njenem vplivu na posamezne sloje naroda.

Spomenica delavstva mora ugotoviti, da imamo sicer nekaj dobrih ali vsaj razmeroma dobrih zakonov, vendar pa ti zakoni v življenju niso prišli do polne veljave. Zakoni se niso upoštevali. Posebno jasno se to vidi pri inspekciji dela. Brez dobrega in stalnega nadziranja obratov, kako in v koliko izpolnjujejo delavsko zaščitne zakone, zakoni nimajo praktične vrednosti in se morejo kršiti najrazličnejši predpisi v zaščito delavcev, posebno predpisi o delovnem času, o varnostnih in zdravstvenih napravah itd., itd. Vsi vemo, da je danes takih kršitev nebroj, ne da bi bili kršitelji primerno kaznovani. Zakon o inspekciji dela je bil sicer zato izdan, da vsem drugim delavsko-zaščitnim zakonom da primerno spoštovanje in avtoriteto. Po zakonu bi moralo biti vsako podjetje dvakrat letno pregledano. To se ni dogajalo. Inspekcija dela ni imela kreditov, zato je njeno delo ali počivalo ali se je moralo omejiti le na najnujnejše.

Spomenica mora ugotoviti, da naše delavsko zavarovanje ni popolno. Nimamo zavarovanja za slučaj starosti, onemoglosti ali smrti, kar imajo v drugih državah, v katerih se pa gospodarstvo vključ temu ali ravno radi tega lepše razvija, kakor pri nas. Za poljske delavce niti za slučaj bolezni ni preskrbljeno. Država zavarovanju ne daje nobenih subvencij, dasi je zakon to predvidel in kar je slučaj drugod. Država bi po zakonu morala nositi stroške za zdravljenje nalezljivih bolezni. Temu ni tako in vse stroške nosi zavarovanje samo, dasi je milijonar za svojo nalezljivo bolezen more zdra-

viti na račun države. — Mogli bi naštetiti še celo vrsto momentov, ki dokazujejo, kako slabo se postopa s socialnimi zakoni.

Gospodarski krogi so takoj od prvega početka pričeli trditi, da so zakoni o socialni in pravni zaščiti delavcev premoderni in gospodarsko škodljivi. Svojih trditvev niso dokazali. Najvažnejši je zakon o zavarovanju delavcev. Ta zakon ni nov, je že desetletij star. V novi državi je bil samo izpopolnjen, ne da bi z večjimi zneski obremenil gospodarstvo. Prispevki so ostali neizpremenjeni, dasi je znano, da so se povsod javne obremenitve povečale. Večji so davki, večje so take itd.

Ker gospodarski krogi svojih trditvev, da naša delavska zakonodaja povzroča gospodarsko krizo, seveda ne morejo dokazati, morajo delavci sami dokazati, da prvič o splošni gospodarski krizi ne moremo govoriti, da so po krizi res prizadete le nekatere panoge gospodarstva in drugič, da tudi dejansko postoječih kriz ni povzročilo socialno zakonodavstvo, ampak drugi. Spomenica z obširnimi in utemeljenimi gradivom prepričevalno dokazuje, da je beseda o splošni gospodarski krizi laž. Kdor se poglubi v pojave našega gospodarskega življenja, vidi, da je gospodarstvo zelo velikega števila panog napredovalo in ne nazadovalo. Po povojnih gospodarskih perturbacijah in krizah je bilo najbolj prizadeto le delavstvo. Imelo je nizke plače, bilo je brezposelno, njegovo delovno razmerje ni bilo zaščiteno, obremenitev njegovih prejemkov po javnih dajatvah je bila sorazmerno najbolj visoka.

Kdor hoče biti pošten in peljati državo v boljšo bodočnost, mora vprašanje zaščite delavstva vzeti zelo resno. Potrebujemo študija delavskih vprašanj. Površno gledanje in reševanje more primesti le slab sad. Delavec je del naroda in države. Imamo isto pravico do lepega življenja kakor vsak drugi. Zato mora biti deležen iste pozornosti in istega skrbstva. Zato: čuvajte socialno zakonodajo!

Posvetovalnica za poklicno izbiro.

Prav rado se zatruje, da si vsak človek izbere poklic, za katerega je najbolj sposoben in do katerega čuti največ veselja. Toda navadno temu ni tako. »Človek« v 14. letih si navadno ne izbere poklica, ki bi bil primerne njegovemu zdravju, veselju in sposobnosti, temveč se izbira poklic v največ slučajih po željah staršev in po slučajnih okolščinah.

Ko deček ali deklica zapusti osnovno šolo, je prva želja roditeljev, da pride fant ali deklica čim preje na učno mesto in se prav nič ne pomisli, če je za določeno mesto sposoben ali ne. Glavno je, da se ga starši odkrižajo, pa že mislijo, da so napravili za otroka hvaležno delo. Ako bi se dalo napraviti točno statistiko o motivih in o vzrokih, ki so posameznike privedli na njih učno mesto, bi bila ta statistika zelo nepopolna. Videli bi, da za izbero poklica ni bilo merodajno veselje, sposobnost, spretost, temveč samo slučajne prilike.

Deček s 14. leti bo dovršil osnovno šolo. Treba ga bo spraviti h kruhu, si mislijo roditelji. Oče gre z dela in vidi pri brivcu tablico z napisom »vajenec se sprejme«, to je že zadoščalo, da je postal njegov sin brivec, ker glavno je bilo, da je oče našel za njega učno mesto in da mu to učno mesto ne bo predalet od doma. Ali pa, oče izve od svojega tovariša, sodelavca, da je pri tvrdki, pri kateri je uslužben njegov sin, izpraznjeno še eno učno mesto mehanika. Tudi tak slučaj zadošča, da postane dragi sinko mehanik. Drugje se zopet zanašajo na ugledne sorodnike, ki bodo spravili sina v službo, zato naj fant študira in stric mu bo preskrbel mesto pri železnici, pošti ali kjerkoli. So tudi roditelji, ki navadno komaj čakajo, da jim otrok pomaga za življenje, zato ga pošljejo v najbližnjo tovarno za delavca, četudi ne izgleda, da bi se priučil te ali one stroke. Take hitre in nepremišljene

odločitve so čestokrat za vse življenje otroka usodepolne. Neizučeni delavec je navadno manj upoštevan in tudi nima izgledov priboriti si primerno existenco. Tudi oni, ki se je izučil stroke, do katere nima ne veselja ne sposobnosti, navadno slabo konča. Na izbiro poklica otroku navadno vplivajo razmere v rodbini, pri sorodnikih, nikakor pa ni merodajna fizična sposobnost, spretost in veselje do poklica.

Bilo bi popolnoma v redu, da imajo starši na svoje otroke vpliv glede izbere poklica, toda ta vpliv bi moral biti premišljen, vsestransko pretehtan, ozirajč se predvsem na fizično sposobnost otroka. Godi se pa nasprotno, ker so otroci podvrženi sugestiji svojih staršev, ali pa so celo primorani učiti se obrti, za katero nimajo ne veselja, ne sposobnosti.

Roditelji imajo navadno želje, da bi njihov otrok študiral. Oče si misli, ako njemu ni bila dana prilika študirati, naj vsaj njegov sin doseže to, kar njemu ni bilo usojeno. Vročja želja staršev je, »da bi imel njihov sinko lepše življenje in ne bi občutil pomanjkanja«. Mamica v duhu vidi kariiero svojega otroka in je vsa navdušena, ako prinese iz šole dober red, misleč, da bo s tem njen otrok najmanj doktor, profesor, inženjer itd. Ako pa se kasneje pokaže, da mu učne ne gre, se jezi na šolo, na učitelje in na vse mogoče. Otroci sam je prepričan, da ni sposoben za študiranje, postaja nejevoljen in propada pesimizmu. Ne pomaga ne lepa beseda, ne palica. Nekaj let se ubija po šolah, toda brez uspehov. Koncem koncev se pokaže, da ni za študiranje, a tudi za drug poklic je prepozno, ker se s 16. ali 17. leti tak gospod nerad poprime učenja kake njemu primerne obrti.

Takih in podobnih slučajev je vse polno, kar dokazuje površnost staršev pri izbiri poklica. Trditve, da so urad-

Čuvajte socialno zakonodajo

Takoj po spremenjenem političnem stanju v državi so prišli nekateri ljudje in pri merodajnih osebah in oblastvih skušali ustvariti nerazpoloženje za našo socialno zakonodajo. Predstavljali so stvar tako, kakor da delavec živi razmeroma dobro in ugodno napram težnjam in križem, ki jih ima gospodarstvo. Gospodarstvo da v znatni meri propada tudi radi tega, ker ima delavec preveč pravic. Te pravice da je treba omejiti, da se gospodarstvu širše odpro vrata v boljšo bodočnost. Gospodje iz gospodarskih krogov so bili zelo marljivi in poizkusili so vse, da bi o resničnosti in pravilnosti svojih trditvev prepričali vse druge.

V tej kritični situaciji je delavstvo moralo stopiti na plan in povedati svojo besedo, da se ne bi zdelo, da imajo gospodarski krogi prav. Pravzaprav tega delavstvu ne bi bilo treba storiti, zakaj kdor življenje okoli sebe gleda,

mora vedeti, da je delavstvo danes na najslabšem in da kot tako ne more biti vzrok temu, ako gospodarstvo ne more naprej. Vzroki morajo ležati pač kje drugje.

Da pristojni faktorji morejo dobiti pravo sliko o socialnem in pravnem položaju našega delavstva, je osrednje tajništvo Delavskih zbornic s pomočjo strokovnih organizacij zbralo obširno gradivo o prilikah delavstva. To gradivo je zbrano v posebni knjižici »Za zaščito in varstvo delavcev« in je bilo osebno predloženo gospodu ministrskemu predsedniku in ministru za socialno politiko z namenom, da se vladi da možnost, da se prepriča o potrebi ne poslabšanja socialno-zaščitne zakonodaje, temveč o potrebi njenega pojačanja. V uvodnih besedah je delavstvo po svojih predstavnikih poudarilo sledeče:

niki boljše plačani, da imajo lepšo službo in sigurnejšo bodočnost, ne drži. Statistika o brezposelnih dokazuje ravno nasprotno, ker je največ brezposelnih med uradničkim stanom. Poznam oženjenega uradnika s 4 otroci, ki je dovršil 7 razredov gimnazije in ki prejema za svoje celodnevno delo 900 Din na mesec, medtem ko bivši njegov prijatelj kot poslovodja v tovarni zasluži na mesec 2900 Din. Prvi je študiral in samo za silo pretolkel 7 razredov, medtem ko se je njegov prijatelj iz otroških let vpisal v obrtno šolo, izučil se obrti in ima sigurno in stalno mesto ter je brez dvoma večji gospod kakor njegov kolega, ki si ne more priobiti eksistenčnega minima, nasprotno oni je v tovarni postal nenadomestljiv, uradnik pa visi »samo še iz usmiljenja«.

Dejstvo je, da imamo vse polno brezposelnih uradnikov, medtem ko se mora za razna kvalificirana, dobro plačana mesta iskati tujce, ker nam domačih kvalificiranih delavcev primanjkuje. Dokler si ne bomo vzgojili dobro kvalificiranih sil sami, toliko časa bo naša borba proti tujcem brezuspešna. Dobre meščanske in obrtne šole, katere k sreči imamo, lahko pripomorejo marsikomu zanesljivo in dobro eksistenco.

Srednja šola je za pridobitev izobrazbe važen faktor, ni pa edini. Imamo celo slučaje, da absolvirani maturanti ne pomenijo v življenju še daleko to, kar pomenijo nadarjeni, z naravno inteligenco obdarovani delavci in obrtniki. Povsod se najdejo izjeme.

Med obrtnimi poklici so stroke, ki se jih smatra za boljše in slabše in imajo pri izbiri poklica takozvane »modne stroke« navadno prednost. Za boljše poklice se smatra: grafičarje, elektrotehniko, mehaniko, strojnike, šoferje itd. in najmanj devet desetih vseh otrok se pri izbiri poklica odloči za te boljše poklice in o drugih nočejo niti slišati. Posledica tega je prenapolnjenost v nekaterih in pomanjkanje v drugih strokah, kar je navadno vzrok velika brezposelnost, ker manj nadarjeni so pri vsaki krizi teh modernih poklicev brez dela. Skratka, velika brezposelnost navadno nastane le vsled tega, ker se pri izbiri poklica ni zadostno mislilo na posledice in ker se ni presojalo po zdravem razumu, temveč samo po slučajnih prilikah.

Da za bodočnost preprečimo veliko brezposelnost, da nudimo vsakemu vajučenju učenje v oni stroki, do katere ima največ veselja in sposobnosti, je potrebna posvetovalnica za poklicno izbiro. Take posvetovalnice imajo že v vseh večjih mestih modernih držav. Posvetovalnice imajo posebne urade za poklicno izbiro (v Nemčiji »Berufsamt«), ki vodijo statistiko vseh otrok, ki so dovršili osnovno šolo, istočasno imajo pa v evidenci vsa podjetja, v katerih so prazna učna mesta. Urad ima zdravnika, učitelje - psihologe, ki vsakega vajučenca ali vajučenko temeljito preiščejo, preizkusijo njegovo duševno in telesno sposobnost in šele po temeljiti vsestranski preiskavi določijo tako učno mesto, ki najbolj odgovarja značaju vajučenca. V Nemčiji je za one poklice, v katerih vlada velika brezposelnost, urvedena takozvana preizobrazba (Umschulung), ker morejo le na ta način zaježiti veliki brezposelnost. V Čehoslovaški imajo urade za poklicno izbiro v vseh večjih mestih in industrijskih krajih, ki so se sijajno obnesli. Pri nas se v tem pogledu ni mnogo storilo. Toda razmere so privedle do tega, da moramo tudi v naših krajih misliti na ustanovitve posvetovalnic za poklicno izbiro, ako hočemo omejiti vedno večjo brezposelnost, vajučenem in vajučenki pa omogočiti učenje v onih strokah, za katere imajo največ sposobnosti.

Poklicna izbira je velikega pomena, zato bodo morali merodajni činitelji poskrbeti, da se ta institucija ustanovi čim prej, dolžnost staršev pa bo, ako jim je za srečo svojih otrok, da se bodo teh posvetovalnic tudi posluževali. Pri izbiri poklica se mora presojati s sledečih vidikov: gospodarsko-socialni, tehnični, fiziološki in zdravstveni, duševni in etični.

S sodelovanjem mestne občine, Delavske zbornice, Javne borze dela, Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, delavskih strokovnih organizacij ter podobnih institucij, bo mogoče tudi pri nas poklicati v življenje to važno socialno ustanovo. Bogata literatura, ki jo v to svrhu poseduje Nemčija, Avstrija in Čehoslovaška, bo brez dvoma veliko pripomogla k čim prejšnji ustanovitvi te, za naše razmere tako potrebne poklicne posvetovalnice.

Intervenciji Delavskih zbornic v zadevi odpiranja in zapiranja obratov ter o delovnem času

V ministrstvu za socialno politiko se je vršila pri načelniku oddelka za zaščito delavcev ožja konferenca, ki je pretresala načrta novih uredb o odpi-

ranju in zapiranju trgovin in obratov ter o delovnem času. Na konferenco je bil povabljen od strani delavskih zbornic le centralni tajnik delavskih zbor-

nic dr. Živko Topalović, ki pa se je mudil te dni ravno na skupščini Delavske zbornice v Splitu. Zato se je udeležil konference v imenu vseh delavskih zbornic tajnik Delavske zbornice v Beogradu g. Luka Pavičević. Poslodavci so bili zastopani na konferenci po več zastopnikih. Delegat delavskih zbornic je imel na tej konferenci zelo težavno stališče vsled nepopustljivosti in neuvidevnosti delodajalcev.

Po tej konferenci so se sestali zastopniki delavskih zbornic v torek dne 2. aprila v Beogradu na seji, kjer so sklenili, da podajo ministrstvu za socialno politiko in javnosti sledečo izjavo:

»Delavske zbornice smatrajo, da načrt uredbe v mnogem krši predpise samega zakona o zaščiti delavcev in da morajo take uredbe služiti samo za izvrševanje obstoječih zakonov. V nadaljnjem opozarjajo na določbe uredbe, ki pomenijo kršenje zakona. Tako se kršijo določbe zakona o zaščiti delavcev, ki predpisujejo delovni čas 48 oz. 54 ur na teden. Po načrtu uredbe znaša delovni čas pomožnega osebja v gotovih krajih in celo v celih pokrajinah tudi 100 ur na teden. Prav tako je kršena določba zakona o 36 urnem odmoru od sobote do ponedeljka, ker ustvarja uredba toliko izjem, da bodo tozadevne določbe zakona postale v praksi povsem iluzorne. Po zakonu o zaščiti delavcev ima minister pravico predpisovati v trgovskih in obrtniških obratih 8 do 10 urni delovni čas po težavnosti dela, to se pravi, da more minister predpisovati delovni čas po 8 in pol, 9 in pol ter 10 ur na dan. Novi načrt uredbe predpisuje samo za osem vrst dela osemurni delavnik, za vsa ostala dela, med katerimi so zelo težka in za zdravje delavcev škodljiva, pa dopušča 10 ur. To je kršitev principa stopnjevanja, ki ga zakon predpisuje. Zakon dopušča nadurno delo samo tedaj, kadar je dnevno delo krajše kot 10 ur, ker dopušča podaljšanje delovnega časa samo za 2 oz. eno uro. Prav tako ne more biti delovni čas po čl. 8. zakona o zaščiti delavcev skupno z nadurami daljši kot 60 ur na teden. Novi načrt pa dovoljuje nadurno delo brez omejitve nad 10 ur na dan na nad 60 ur na teden.

Razen tega opozarjajo delavske zbornice ministra, da novi pravilnik ne veže delovnega časa s časom odpiranja in zapiranja obratov, tako da je osebje izpostavljeno možnosti, da mora delati tudi več kot 10 ur na dan. Pravilnik ne določa stroge kazni za kršitev določb o delovnem času. Končno opozarja spomenica, da vse mednarodne pogodbe in vsa naša zakonodaja priznavajo načelo, da ne morejo nobeni zakonodajni in upravni predpisi poslabšati stanja, ustvarjenega v praksi in s pogodbami

med delodajalci in nameščenci. Novi pravilnik pa znatno poslabšuje položaj nameščenca in uničuje vse pravice, ki so si jih pridobili. Zato zahtevajo delavske zbornice, naj se jim pravilnik pred končno potrditvijo še enkrat dostavi na pregled ter šele potem izroči vrhovnemu zakonodajnemu svetu v obravnavo.

To mnenje so izročili zastopniki delavskih zbornic osebno gosp. ministru za socialno politiko. Minister gosp. dr. Drinković je izjavil deputaciji, da konferenca dne 28. in 29. marca ni imela službenega značaja, da je bila sklicana samo radi obvestila o stvari, glede katere se ima končni sklep šele sprejeti. Načrt uredbe še ni dobil končne oblike in mu niti ni bil še predložen. On želi, da se doseže med obema zainteresiranimi stranema sporazum. Delegati delavskih zbornic so dobili vtis, da bo odpor zbornic, zlasti pa živahna protiakcija organizacij privatnih nameščenca, ki so poslale ministru za socialno politiko nad 100 protestnih brzojavk, stvari koristil.

Vsi zastopniki zbornic so bili na konferenci v Beogradu soglasnega mnenja, da je predvsem potrebno obvestiti pri spreminjenih političnih razmerah predstavnike oblasti o celotnem kompleksu delavske zaščitne zakonodaje. Zato se je sklenilo, da se porabi ta prilika, da se izroči v deputaciji, v kateri bi bile zastopane vse zbornice, memorandum o zaščiti in zavarovanju delavcev, ki ga je centralno tajništvo delavskih zbornic ravno izdelalo in katerega so podpisale tudi centrale zbornic priključenih strokovnih organizacij, gg. ministru za socialno politiko in ministrskemu predsedniku. Ta memorandum so izročili zastopniki delavskih zbornic ministru za socialno politiko v sredo, dne 3. aprila, g. predsedniku ministrskega sveta pa v soboto 6. aprila. Na obeh straneh so dobili zastopniki delavskih zbornic zagotovilo, da se bodo v memorandumu navedena dejstva upoštevala in da bo zavzela vlada svoje stališče do socialno politične zakonodaje po zaslišanju obeh strank. Delegacija je dobila vtis, da se na merodajnih mestih želi, da bi prišlo v tem pogledu med obema zainteresiranimi strankama do sporazumnih rešitev. Vendar je razpoloženje na strani poslodavcev tako, da izključujejo že vnaprej sporazumne rešitve, ker vlada tu zgrešeno prepričanje, da je sedaj ugoden čas za poslabšanje, če ne popolno ukinitve socialne zakonodaje. Za take namere pa se seveda ne bo moglo najti pristanka na delavski strani. Dejstvo je — in v memorandumu so to delavske zbornice jasno pokazale — da se je zadnja leta na polju socialne zaštite stalno štedilo in poslabševalo, s čimer bi se moralo

Nekaj vsakdanjih sličic

I.

Sedim jutraj v tajništvu. Odpro se vhodna vrata in v njih se pokaže razcapan delavec. Boječe vpraša, če sme vstopiti, medtem je vstopil. Vprašam ga, kaj želi. In skoro z jokajočim glasom mi prične pripovedovati: »Veste gospod, skoro vse leto sem brez vsakega zaslužka. Povsod iščem dela, pa ga ne najdem, je vse kakor zakleto proti meni. Doma imam ženo in troje otrok, vsi so premrli in lačni. Vse sem že obletel, tu pa tam kaj dobil, pa nič ne zaleže. V zadnji sili se obračam na organizacijo in vem, gospod, da mi pomagate. Lepo prosim za podporo, za vse vam bom hvaležen. Pa tudi vas prosim za delo, če ga imate. Usmilite se, gospod, če ne radi mene, vsaj zavoljo otročičev, ki bodo nedolžni lakote pomrli.«

Poslušal sem ga in srce mi je krvavelo, saj se mu je z obraza videlo, da ne laže, da res iskreno govori. Vprašam ga, če je bil kje organiziran, in če ni bil, zakaj ne. »Ja, veste gospod,« tako mi je odgovoril, »bi se bil prav rad dal organizirati, saj vem, da je organizacija za vse nas res nujno potrebna, pa nisem poznal nobene take organiza-

cije in tudi nisem znal, kje imajo svoje prostore.«

»Ta pa ne drži. Zakaj ste jo pa sedaj v sili našli?« »Ja, vejo gospod, čisto slučajno sem zašel sem in videl napis, da je tukaj strokovna organizacija, zato sem vstopil.«

Mož ni dobil podpore. Pojasnil sem mu, da imamo sicer fond za podpiranje v slučaju bolezni, brezposelnosti in drugih nezgod, da pa je ta fond zbran po članih organizacije samih in ne gre, da bi eni zbirali in hranili zase, drugi bi pa prišli in to pobirali. Mož mi je dal prav in povedal, da se resnično kesa, da ni bil že od vsega početka član organizacije. Ko sem mu še povedal, da imajo naši člani, ki so nad pet let člani, že prav lepo podporo v brezposelnosti in dobijo par sto dinarjev, mi je obljubil, da se organizira, kakor hitro dobi deko. Pri odhodu sem mu na svojo odgovornost dal par kovačev, da vsaj za silo potolaži lačne želodčke.

Odšel je in me še ponovno prepričeval, da se bo organiziral, ker vidi, da je v organizaciji spas delavstva. Do danes ga še ni bilo nazaj, ali je še vedno brez kruha ali ga ima in čaka nove katastrofe, da poišče strokovno organizacijo?

II.

V tajništvo pride boljše oblečen, mož, pozna se mu, da je na potovanju. Vstopi in prosi, če sme zaupno spregovoriti

par besed. Povabim ga v predsedničkovo sobo, kjer bova sama in se lahko pogovoriva.

Mož pove, kdo da je, da je uradnik, sedaj že dve leti brez službe, prosi za podporo in namestitve ter sprejme vsako službo. Gre tudi za hlapca, četudi ima 4 razrede gimnazije. Sila kola lomi. Govoril je tiho, prepričevalno, bojazljivo.

Ko ga vprašam, kje da je organiziran, mi mož odgovori, da nikjer, ker sploh za uradnike ni organizacije. Pojasnim mu, da imamo tudi nameščenske organizacije in da bi bilo vsaj od nameščenca, ki venomer poudarjajo svojo visoko kulturo, pričakovati, da bi bili vsi organizirani. Pokazal mi je zadnje spričevalo in me uveril, da je bil v takem kotu, kjer bi res bilo težko biti organiziran.

Imel je srečo in dobil malo podporo. Zahvaljeval se je stokrat in obljubil, da organizaciji tega ne pozabi.

Drugi dan ob isti uri vstopi ravno isti mož oblastno v mojo sobo in že v vratih skoro zavpije: »Gospod tajnik, moj podpora, sem prišel po podporo.« Nemalo začuden ga povprašam po kakšno podporo. Saj ni član nobene organizacije. In da ste ga nato videli. Komaj je stal na nogah, se držal za svojo mlizo, smrdel po mešanici vina in žganja in v eni sapi govoril: »A, tako, če

sem organiziran? Ja, hudiča, kdo mi bo pa zdej dal, če ne organizacija. Al ste vi tukaj za to, da nas podprete, al smo mi kakšne barabe. Organizacija, ja, kaj pa je tu? Al mislite, da res moramo plačat, da dobimo kakšne kristuše ven. Zakaj me pa zdej k' sem u potreb, ne daste podpore. Al' čte de crknem, a?« In mož je šel z vsako besedo bolj v ogenj in divjal je pred mojo mlizo. Jaz sem samo potrpežljivo čakal, da mi pove vse, kar mu leži na srcu, in nadaljeval je: »Vsi ste enak. Klerikalci so glih tak, kukr vi, tud tam me nč niso dal, pa sem krščen človek in bi se im morou smilt, pa nč. Tud pr socialistah sm biu, pa so me kar nagnal. U borzo dela pejd, tam je za take, pr nas dobijo samo organizirani.«

Potem se je mož spomnil, da ima nekaj vprašati, oddahnil se je in vprašal: »Ja kua pa je vaša za ena organizacija. Al tud pr vas ne daste podpore? Poslušjo g'spud, če m' daste zdej kei, bova prjatla in koj jutri se vplšem.« Moža sem ostro zavrnil, češ, kako se upa prit moledovat k organizaciji, pri kateri ni organiziran, podporo, ki jo je že prav izrednim potom dobil. Odpravil sem ga prav težko in sem mu moral pomagati iz pisarne. Ko sem se za tega možakarja informiral drugod, sem doznal, da je v vsaki strokovni organizaciji udrihal po drugi in povsod prvič nekaj dobil, drugič pa bil nagnan.

vendar enkrat že prenehati. Če se že nima namere pustiti delavske zaščitne zakone neizpremenjene in če se želi kaj izpreminjati, potem te izpremembe ne smejo biti samo spremembe na slabše. Poslodavci pa predlagajo in žele samo take izpremembe, obenem pa govore o sporazumu.

Memorandum o zaščiti in zavarovanju delavcev se je natiskal v 2000 izvodih. Poslan bo tudi na vse strokovne organizacije. O posameznih, v memorandumu navedenih dejstvih, bomo tudi v našem listu razpravljali.

Stanje naše socialne politike

Po 6. januarju se je dvignila ljuta kampanja delodajalcev proti že obstoječi socialni zakonodaji, češ da je premoderna, da ne odgovarja dejanski potrebi, vsled česar da je škodljiva gospodarstvu.

Ako pa upoštevamo resnično stanje, pridemo do nasprotnih zaključkov.

Na socialni politiki je zainteresiranih v celi državi ca 2 milijona oseb. To znači, da je delavsko zaščitno in zavarovalno pravo življensko vprašanje velikega dela državljanov naše države.

Kakšen pa je prav za prav položaj v tem pogledu?

Naša socialna politika odseva predvsem iz treh zakonov: Zakona o inšpekciji dela, zakona o zavarovanju delavcev in zakona o zaščiti delavcev.

Zakon o zaščiti delavcev pomeni deloma unifikacijo v različnih delih države že obstoječih zakonov in uredb, deloma pa tudi nove odredbe. Glavna določila so: 1.) Delovni čas, kateri znaša v industriji normalno 8, izjemoma od 9 do 10 ur. V obrti od 8 do 10 ur, izjemoma 12 ur. Te odredbe pa niso prišle do polne veljave, ker ni bil izdan tozadevni pravilnik, dasi je bilo predvideno, da bo izšel tekom 6 mesecev, ko stopi zakon v veljavo. Ko je izšla uredba o zapiranju in odpiranju trgovin, so se dvignili delodajalci, v prvi vrsti obrtniki, da so dosegli v obrti 9 in 10urni delovni čas. 2.) Zaščita žen in otrok. Nočno delo je zabranjeno ženam brez razlike starosti in mladostnikom do 18. leta. Tudi to določilo se ne izvaja, kakor predpisuje zakon, ker ni na razpolago dovolj nadzornih organov. 3.) Prepoved nočnega dela v pekarnah v praksi tudi še ni uveljavljena. 4.) Zaščita mater in dece. V podjetjih preko 100 delavcev in če je v podjetju zaposlenih vsaj 25 delavk z malimi otroci, bi morala biti ustanovljena na račun podjetij posebna dečja zavetišča. Istotako bi moral biti dovoljen materam potreben odmor za dojenje otrok. Ta določila so v splošnem le na papirju.

5.) Higijenski pogoji za delo. V smislu tega zakona bi morali biti vsi obrati urejeni tako, da ne bi bilo ogroženo zdravje delavcev. Vsako zboljšanje v tem smislu je bilo skoraj večji del preprečeno z izgovorom na gospodarsko

krizo. 6.) Obratni zaupniki. Obratni zaupniki naj bi bili zastopniki delavstva ter posredovalci med delavci in delodajalci. V ta namen bi jim morala biti zagotovljena posebna zaščita. Najnovejši pravilnik ne nudi te zaščite. 7.) Svoboda delavskega združevanja. Formalno obstoja taka svoboda, dejansko pa ne. Koliko zavednih delavcev-strokovničarjev je že izgubilo delo samo radi tega, ker so propagirali strokovne organizacije. 8.) Posredovanje dela. Zakon je predpisal snovanje borz dela, ki naj bi organizirale tako posredovanje ter podeljevanje podpor brezposelnim. Tudi ta ustanova ni izvršena tako, da bi odgovarjala svojemu namenu.

Zakon o inšpekciji dela.

Inšpekcija dela bi morala nadzorovati, če se izvršujejo določila zakona o zaščiti delavcev. Ta naloga bi se mogla doseči le, ako bi razpolagale z zadostnimi sredstvi in z zadostnim izvršilnim osebjem. Tega pa ni bilo in še ni. Statistika dosedanjega dela inšpekcij dokazuje, da so mogle inšpekcije dela izvrševati komaj deseti del od v zakonu predpisanega dela.

Zakon o zavarovanju delavcev.

Ta zakon predvideva zavarovanje za slučaj bolezni, onemoglosti, starosti in smrti ter za slučaj nezgode.

Glavna napaka je v tem, da se je zavarovanje razkosalo. Prometna podjetja imajo svojo blagajno. Rudarsko zavarovanje je istotako izvedeno posebej. Poljedelske delavce se je za enkrat izvzelo od zavarovanja, izvesti bi se pa moralo do konca junija 1923. Zakon pa v tem pogledu ni preveden še do danes.

Zavarovanje za slučaj onemoglosti, starosti in smrti bi moralo stopiti v veljavo do 1. julija 1925, toda s finančnim zakonom je bilo odgojeno do nadaljnjega.

Ko se je vpeljala splošno zavarovanje, je obljubila država subvencijo letno 2 milijona, da bi se mogle premagati velike začetne zapreke. Te subvencije pa nikoli ni bilo. V posameznih letih je dala država te-le subvencije:

Leta	1922.	—
"	1923.	1.880.000
"	1924.	360.000
"	1925.	360.000
"	1926.	500.000
"	1927.	130.000
"	1928.	50.000
"	1929.	—

bi podpore. »Ja, gospod, ne morem več, povsod me odrivajo kot steklega psa, nobeden nimanič usmiljenja za me. Vsaka žival jim je več. Psički ne trpijo lakote in mraza, jaz pa že celo zimo oboje. Gospod, lepo jih prosim za podporo, če ne boste zvečer nekaj brali o meni. Ob 12. grem na dolenski kolodvor in tam pod vlak. Naprej ni mogoče, raje umrem kot bi živel tako življenje. Gospod, usmilite se me in me rešite. Pomislite, da rešite človeka smrti.« Možu sem pojasnil, da mi je prav lepo vse povedal, da mu pa vzlic temu ne morem dati podpore, ker ni do nje upravičen. Ko je bil na delu, je imel lepo priliko misliti na bodočnost in poskrbeti, da ne bo stradal. Pri strokovni organizaciji se je moral vsaj nekoliko zavarovati za tak slučaj, sicer res ne dobi veliko pri organizaciji, vendar pa vsaj toliko, da je za prvo silo. Mož je razumel in me hotel še bolj prepričati, da gre v smrt, če ne dobi podpore, zato je prosil za papir in kuverto in prosil za dovoljenje, da sme napisati poslovilno pismo. Vse je dobil in jokaje napisal pismo, ga zapečatil in držal v rokah ter me poslednjič vprašal: »Gospod, ali me zeres pustite v smrt, ali se Vam nič ne smilim?« Povedal sem mu, da se mi zelo smili in ga je škoda, če gre v smrt, odvrčal sem ga od tega koraka in svetoval, kaj naj stori. Mož mi je

Pa še te subvencije so se porabile večji del za državno nadzorstvo.

Poleg tega so bili prevalečni vsi izdatki za lečenje delavcev na nalezljivih boleznih v breme zavarovanja, dočim imajo vsi ostali državljani — tudi premožni — pravico do brezplačnega zdravljenja.

Taka je resnična slika obstoječe socialne zakonodaje. Radi tega je skrajno

nepoznanje razmer ali pa neodpustljiva površnost, ako se trdi, da je socialna zakonodaja premoderna in da je v preveliko breme narodnemu gospodarstvu. Dejansko je večji del na papirju in delavstvo bo moralo prestati še veliko težkih in mogočnih bojov, da bo doseglo tako socialno zakonodajo, ki bo odgovarjala njegovim življenjskim interesom.

Narodno-strokovna zveza

† MATEJ OBLAK.

Na Viču je 27. marca umrl tov. Matej Oblak, podporni član naše viške podružnice. Pokojnik se je udeleževal v vseh narodnih društvih in bil povsod prijeten družabnik. Njegov pogreb je pokazal, kako je bil pokojnik priljubljen. Tudi Narodno strokovna zveza se je udeležila pogreba in mu tako izkazala poslednjo čast. Pokojniku naj bo lahka domača gruda, preostalim naše tovariško sožalje.

VIC.

Podružnica Narodno strokovne zveze na Viču bo imela v prvi polovici maja svoj občni zbor. Točen dan javimo v prihodnji številki lista. Podružnica sporoča, da je nje tajnik, tov. Felician Zmago, vsak večer od 21. do 22. ure v društvenem lokalu na razpolago za vse informacije, predvsem za vse socialne, mezдне, stanovanjske itd. Informacije se dajejo vsakomur brezplačno.

Poziv blaginikom!

Nekateri blaginiki se ne ozirajo na opozorila centrale in so v zaostanku vkljub vsem opominom. S tem ovirajo redno poslovanje centrale. Z naslednjo številko bomo ustavili list vsem onim članom, za katere nam podružnice niso obračunale.

Maribor.

V nedeljo 7. t. m. nas je obiskal naš tajnik tov. Kravos iz Ljubljane, ki je prisostvoval odborovi seji in nam dal par dragocenih navodil o vodstvu delavskega pokreta. Odborniki smo z zanimanjem sledili njegovim besedam in se bomo skušali po njih ravnati. Odbor je razpravljal o razširjenju organizacije in o praznovanju 1. maja.

Št. Pavel.

Narava, ki je spala dolgo zimsko spanje, se je prebudila in kliče tudi nas k življenju. Tudi naše delo v organizaciji ni bilo v zimskem času preveč živahno, vendar bomo s prvomajsko proslavo pričeli tudi mi novo dobo dela in smo prepričani, da bo v nas vseh veliko življenja. Kot smo že pisali, je bilo tukajšnje delavstvo zelo razburjeno vsled ravnanja nekega mojstra. Na zahtevo naše organizacije se je uvedla uradna

preiskava, katero je izvršil mariborski inšpektor dela in kateri je prisostvoval tudi naš tajnik iz Ljubljane. Preiskava je dala pozitivne rezultate in tako nas bo ta mojster po odredbi inšpekcije dela kmalu zapustil. Nam je nerazumljivo, da je podjetje toleriralo takega mojstra in ga ščitilo. Delavstvo ni zahtevalo od podjetja nič drugega, nego da se ugotovi dejanski stan in potem izvaja posledice. Ker pa podjetje ni ugodilo tej delavski in nameščenski zahtevi, je morala to izvršiti inšpekcija dela, ki je svojo nalogo izvršila v zadovoljstvo prizadetih.

† IVAN BUFON.

Kakor smo z veseljem pozdravili na našem zadnjem kongresu soustanovitelja Narodne delavske organizacije v Trstu, pokojnega tovariša Ivana Bufona, tako smo z veliko žalostjo sprejeli vest o njegovi smrti.

Naše vrste so s smrtjo tovariša Ivana Bufona zgubile moža, s katerim je bil vezan postanek našega pokreta. Ivan Bufon je bil oni narodno zavedni delavec, ki je udaril temelj pokretu, ki je zadal Avstriji toliko skrbi, ki je vzdramil široke narodne kroge in vnesel v sovražni tabor strah pred zavednostjo domačega delavca.

Ivan Bufon je bil rojen v januarju 1870 v Svetih pri Komnu kot sin zavedne narodne družine. Že v mladih letih se je podal v Trst za kruhom in ga dobil pri takratni južni železnici. Že od doma vzgojen v narodnem duhu, se je tovariš Ivan Bufon z vso vnemo polotil dela v vseh narodnih društvih v Trstu in njega okolici. Navdušen Sokol, član Cirilmetodove družbe, pevskega društva »Zarja« v Rojani, podporni član številnih drugih tržaških narodnih društev, je bil povsod prijazno sprejet, se povsod aktivno udeleževal in bil prijeten družabnik.

V letu 1907, ko so social-demokratski delavci v Trstu navalili na proletarijat in ga hoteli siloma včlaniti v internacionali, ni šlo našemu Bufonu v glavo, kako more narodno zavedni delavec podpisati politiko nemške in italijanske internacionale, katerim so bili slovenski delavci takrat le prive-

III.

»Dober dan, gospod,« je pozdravil in vstopil mož, mlad, razcapan, pa vendar dale utis, da je imel boljše čase. Ko sem mu odzdravil, ga povprašam kaj želi.

In prične. »Tako sem nesrečen, da se samemu Bogu smilim. Sem delavec, pa že celo leto iščem službe in je ne morem najti, gospod, vsaj vi se usmilite in me kam spravite, verjemite mi, da vam bom do groba hvaležen. Gospod, usmilite se me in mi dajte službo ali za prvo silo vsaj malo podporo. Že dva dni nisem nič dal v usta in samo vodo pijem. Gospod, res je, da nisem organiziran in to je prav grdo od mene, pa kaj hočete, ko človek dobi pamet šele takrat, kadar je v nesreči. Gospod, prosim Vas, ne odrecite moji prošnji in mi pomagajte.«

In povedal sem mu, kakor mnogim drugim, da bi mu prav rad in od srca rad — pomagal, da pa ne smem radi članov. Imamo tudi mi svoje članke, delavce, ki so po eno, tri, pet in več let organizirani in moramo v prvi vrsti skrbeti za nje. Obljubil pa sem mu, da ga povabim, če bo kako mesto kje prosto in ne bi imel organiziranca na razpolago. Odšel je in se vrnil čez par dni. Vidno je bil razburjen, prosil za dovoljenje, če sme sesti, in ko se je vsedel, je z jokajočim glasom povedal, da gre v smrt, če ne do-

še povedal, da je v pismu napisal sporočilo vsem delavcem, naj se organizirajo in bodo složni, da jih ne doleti nesreča, kakor je njega. In odšel je z objokanimi očmi.

Teden dni nato je bil zopet pri meni in prosil za podporo. Rekel je, da se je mislil usmrtiti, da pa je težka taka odločitev. Poslal sem ga na magistrat, kjer so se ga usmili in mu dali podporo vsaj za prvo silo.

IV.

Prišel je z otročičkom v naročju, povedal celo dolgo historijo o trpljenju, pokazal slabotnega otroka, da me prepriča o potrebi. Ni prosil podpore, pač pa službe. Za vse prime in za vsak denar, samo da pošteno zasluži. Poučil sem ga, da ne sme za vsak denar sprejeti službe, ker škoduje tako onim, ki so že pri kruhu. Povedal sem mu tudi, da bi bila njegova dolžnost, da je organiziran. In lepo mi je priznal, da se sam tega zaveda, in ga je bilo skoraj sram vstopiti v organizacijo, do katere prihaja z zaupanjem šele v nesreči. Svečano je obljubil, da se bo takoj organiziral in vsepovsod agitiral za organizacijo in ji ne bo nikoli pozabil, da mu je v nesreči pomagala.

Mož je dobil še istega dne službo. Dal sem mu priporočilo in je žarečega obraza zapustil pisarno, zahvaljujoč se

in zagotavljajoč, da mi tega ne pozabi.

Pa je le pozabil. Minulo je že več kot leto dni od tega. Mož je pri kruhu in čaka nove nesreče, da poišče vrata organizacije. Takrat mu bodo ostala naša srca zaprta, pa četudi pride s celotno famillijo.

Takih slik in sličic je veliko. Vsak dan prinese kaj novega. Strokovni tajniki in oni na magistratu in borzi dela doživljajo vsak dan enake prizore. Velika beda vsepovsod, kruha ni, podpor ni, ljudje so prepuščeni sami sebi in loti se jih obup, iz obupa gredo v smrt. In vendar bi se dalo vsem tem lahko pomagati, njih nesreča ne bi bila tako strašna, če bi se bili o pravem času zavarovali za tak slučaj. Organizirali bi se bili in tu bi našli pomoči, tu bi našli vroča srca, ki bi jih varovala pred najhujšim. Koliko njih je v organizaciji izčrpalo podporo baš v času, ko je bila beda na vrhuncu. In niso bili zapuščeni. Zbirka med člani je dala toliko, da je bil član rešen najhujšega. Nikoli in nikjer ne smemo pozabiti, da je organizacija prava in edina zaščitnica delavstva. Organizirajmo se zato prav vsi in zavarujmo tako svoje življenje in življenje svojih dragih pred vsako katastrofo. Organizirajmo se in stopimo v krog onih, ki nas bodo res ščitili. Ne pozabimo, da je v organizaciji spas delavstva.

sek. Ni mu šlo v glavo, zakaj bi tujec vodil glavno besedo in mu bil Slovenec ponižen hlapčič. V sebi je čutil mnogo sile, mnogo narodne zavednosti in prepričan je bil, da zmore Slovenec sam najmanj to, kar Nemec ali Italijan. In s svojo doslej skrito željo in načrti je stopil do takratnih prvoboriteljev tržaških Slovencev, do blagopokojnega dr. Otokarja Rybafa, dr. Slavika, dr. Mandiča in vsem razložil načrt, da bi se tržaški slovenski delavci strnili v svoje društvo. Ideja je padla in bilo jo je treba privedi v realnost. Naš Bufon ni obupal. Poiskal si je sotrpinov, mladih, navdušenih ljudi in po par sestankih se je porodila še v istem letu Narodna delavska organizacija. Ta nova, mlada in prva narodna delavska organizacija, kateri na čelu so stali tovariši Bufon, Godnik, Kalan, Trošt in Jaklič, je pridno napredovala in rasla. Iz leta v leto so se nje vrste množile in že v par letih se je nje sila pokazala tudi vidno. Prvomajski pohodi z godbo in prapori NDO po tržaških ulicah ostanejo vsem, ki so se jih udeleževali, trajno v spominu, posebno pa ostane v spominu krvavi prvomajski pohod leta 1914, ko so tržaški italijanski fakini stopili v boj s slovenskim delavcem. Slovenski delavec je zavojeval ulico. O čemur je tovariš Bufon sanjal, je postalo resnica, katere se je Buson neizmerno veselil.

Leta 1909 je tov. Bufon v društvu z Jakličem in drugimi ustanovil Zvezo jugoslovanskih železničarjev, kateri na čelu so stali tovariši Bufon, Hochmiller, Ivan Škrjanc, Franjo Jaklič in Franc Simončič. Iz te zveze je tekom let postalo močno Udruženje jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev, ki je raztegnjeno po celi Jugoslaviji in šteje na tisoče članov.

Obe organizaciji, čijih temelje je udaril tov. Ivan Bufon, so tu. Ponosno stojijo, se razvijajo in izbirajo v svoje vrste narodno zavedno delavstvo. Njega, ki je postavil organizacijam temelj, ni več med nami. Odšel je po zasluženo plačilo.

Pokojni Ivan Bufon je služboval vse do leta 1919 v Trstu. O priliki stavke pod italijansko upravo južne železnice je moral tudi tov. Bufon zapustiti Trst, oni Trst, ki mu je bil tako ljub in drag. Preselil se je v Ljubljano, kjer je preživel zadnja leta svojega življenja v krogu svoje številne družine. Saj je zapustil poleg žene še devet otrok, ki je vse vzgojil v pravem narodnem duhu in jih učil ljubiti narod in domovino.

Tov. Ivan Bufon je umrl 10. aprila v deželni bolnici ljubljanski. Njegov pogreb je pričal o priljubljenosti pokojnika. Narodni železničarji so svojega ustanovitelja in dolgoletnega sodelavca spremili na zadnji poti z godbo in petjem in mu tako tudi na zadnji poti izkazali čast in zahvalo. Pogreba se je poleg številnih njegovih prijateljev udeležila tudi Narodno strokovna zveza po svojih zastopnikih in se tako oddolžila pokojniku.

Neustrašenemu narodnemu boritelju za delavska prava, idejnemu tvorcu narodnih strokovnih organizacij bodi ohranjen med nami časten in svetel spomin. Počiva naj v miru v zemlji, ki jo je vzljubil in ki je bila njegova druga domovina.

Preostalim naše iskreno sožalje.

V. K.

† Štefan Lehpamer.

Delavske vrste je zadela težka izkušnja s smrtjo dobrega, socialnega delavca, šefa ljubljanske borze dela g. Štefana Lehpamera. Pokojnik je umrl v najlepši moški dobi in zapustil vdovo s sinčkom. Njegov pogreb je pričal o priljubljenosti, ki so jo užival med vsemi sloji. Pogreba se je udeležila tudi NSZ po svojih zastopnikih. Pokojniku ohranimo blag spomin, preostalim naše sožalje.

NAŠIM TOVARIŠEM IN PRIJATELJEM!

Na dan 1. maja si moramo izprašati svojo vest, če smo storili vse, kar je bilo v naših močeh za razvoj in napredek delavstva, za utrditev svojih strokovnih organizacij in za razširjenje delavskega tiska.

Brez pridržkov in brez olepšavanja moramo priznati, da je bilo v vrstah narodnega proletarijata veliko števil pridnih, zavednih in discipliniranih delavcev, toda žal, preveč pa tudi takih, ki so vse premalo storili za napredek in razvoj svojih organizacij in s tem za dobrobit vsega delavstva. Statistika strokovnih organizacij je na splošno za naše delavstvo naravnost pogubna. Najmanj 90% delavstva je neorganiziranega. Vse te delavske mase apatično gledajo na težko borbo svojih strokovno organiziranih tovarišev. Zakaj apatija? Zakaj nezaupanje v organizacijo? Res je, da so nekatere delavske organizacije zelo trpele vsled večnega politiziranja in medsebojnega osebnega boja in so vsled tega izgubile na ugledu med delavstvom. Toda radi tega še ne bi smeli trpeti ves delavski pokret in bi morali vsi tisti, ki so zmogni, z energičnim nastopom odpraviti vse, kar je slabega. Marsikje je malodušje tudi vsled tega, ker nekateri delodajalci ne trpijo delavskih organizacij v svoji podjetiji in groze pri vsakem organiziranem nastopu svojega delavstva z odpustom iz službe. Težke gospodarske razmere in velika brezposelnost povzročajo, da se marsikdo iz strahu za svoj kruh, vda temu pritisku. Toda delavstvo pozablja, da z umikom tepe samega sebe in le sebi poslabšuje pozicijo. Legalne strokovne organizacije so po zakonu dovoljene in absolutno ne smemo dopustiti, da se bi nam ta zakonita pravica odvezala.

Delavske organizacije so pri nas deljene v tri smeri. Nikomur ne branimo, da pristopi v ono organizacijo, ki mu je po njegovem globokem prepričanju najbližja. Ravno tako pa tudi nihče ne more in ne sme onemogočiti, da se nacionalno jugoslovansko orientirano delavstvo združuje v svojih nacionalnih organizacijah.

N. S. Z. je v vseh 21. letih svojega obstoja dokazala, da je prava zagovornica in zaščitnica delavstva. V vrste N. S. Z. spada vsak delavec, ki čuti narodno in ki hoče, da se njegov položaj izboljša v okviru načel, katere N. S. Z. zastopa in jih tudi dosledno izvaja. Apeliramo na vse naše tovariše in prijatelje, da se pridružijo našemu gibanju in da svoje delo za napredek in razvoj organizacije podvojijo. Oni pa, ki ste že člani organizacije, vršite svoje dolžnosti na ta način, da disciplinirano izvajate članske naloge in pridobite čim več novih tovarišev.

Naše strokovno glasilo »Delo« mora v vsako hišo zavednega slovenskega delavca. Veliko je naših tovarišev, ki svoje strokovno glasilo površno prečitajo, pri tem pa pozabljajo, da je v tem listu vsaka beseda in vsak stavek za naše delavstvo velike vrednosti. Prav nič ne pretiravamo, ako trdimo, da je »Delo« najboljši in najpoučnejši slovenski strokovni list, ker nudi delavstvu le zdravo in poučno strokovno čtivo.

Naše glasilo čitajo v prvi vrsti organizirani tovariši in tovarišice. Naša naloga je, da razširimo list tudi izven kroga naših tovarišev, da na ta način pridobimo za našo pošteno reč tudi one, ki še ne znajo ceniti pomena strokovnih organizacij. Naš letošnji praznik bomo proslavili najdostojneje ako izvršimo propagando za naš list in ako pridobimo čim več novih naročnikov in bojnikov za našo organizacijo. Z delom do zmage!

Pregled našega dela

Kakor napravi vsak gospodar ob sklepu leta bilanco, da pregleda aktivno in pasivo ter si začrta smernico za bodoče gospodarsko leto, tako je prav, da tudi strokovne organizacije sestavijo bilanco in pregledajo njih delo. Poslovno leto se navadno zaključuje ob koncu leta in se z novim letom prične novo poslovno leto, delavstvo zaključuje svoje poslovno leto z 31. marcem in gre v novo leto s 1. majem, delavskim praznikom.

Narodno strokovna zveza lahko vsako poslovno leto zaključuje s ponosom, kajti z vsakim letom šteje večje število pristašev in organizacij in lahko vedno z vso upravičenostjo konstatira, da je temelj Narodno strokovne zveze bil postavljen na solidna in trdna tla.

20. LETNI OBSTOJ NSZ.

Lani v jeseni je Narodno strokovna zveza proslavila 20 letnico svojega obstoja. Temelj tej narodni delavski organizaciji je bil postavljen 1908. leta v Trstu. To leto so si tržaški narodno zavedni delavci ustanovili svojo organizacijo in ji dali ime »Narodno delavska organizacija«. Leto dni pozneje so si enako organizacijo ustanovili ljubljanski delavci. Medtem, ko so bile vse strokovne organizacije po takratnem avstrijskem režimu tolerirane, je pokojna Avstrija z nezaupanjem gledala ustanovitev in delo NDO ter jo za vsako malenkost šikanirala. Posebno ni Avstriji ugajala zveza s Čehi in je iskala prilike, da organizacijo narodnega delavstva čimprej razpusti, kar se je tudi zgodilo ob izbruhu vojne, ko je avstrijska vlada

NDO RAZPUSTILA

in ustavila vse njeno delovanje ter imovino zaplenila. Takratni odbor NDO je imel črno piko in ni bil dobro zapisan.

RAZPUST MLADINSKE ORGANIZACIJE.

NDO si je ustanovila tudi mladinsko organizacijo, ki je naglo rasla in zbiral krog sebe cvet takratne delavske mladine, ki je bila v bratskih stikih z revolucionarno češko narodno socialistično mladino. V vojni dobi se je Avstrija maščevala nad mladinsko organizacijo s tem, da jo je razpustila. Vsi člani organizacije pa so bili vpoklicani pod orožje. Avstrija sicer ni imela velike koristi od takih vojakov, ki so bili polni revolucionarnega duha in so šli na franto s parolo: čimprej iz avstrijskih vrst k sovražniku-prijatelju. Nje predsednik Joško Požar je bil med prvimi, ki je sledil temu klicu in ubežal k Srbom. Žal ga je v bratski zemlji doletela smrt. Umrl je na tifusu.

NDO STOPA V DRUGIČ NA DAN.

Še se niso dobro razpušili dimi topov in se še niso vrnili vsi z bojnih poljan, ko se je v Ljubljani zbralo pod vodstvom neumornega delavskega voditelja tov. Rudolfa Juvana nekaj tovarišev, ki so ustanovili naslednico NDO. Par sestankov, par sej in posvetovanj in že si je narodno delavstvo v Ljubljani ustanovilo

NARODNO SOCIJALNO ZVEZO,

ki je postala naslednica razpuščene NDO. Z naglim tempom se je razvijala nova organizacija. Iskale so se veze z narodno zavednim delavstvom po vsej Sloveniji in kmalu je Ljubljani sledila Litija, Št. Pavel, Maribor, Celje in mnogo, mnogo drugih krajev. Povsod so delavci z navdušenjem pozdravili svojo novo organizacijo, ki jim je bila pobornica za boljšo bodočnost svobodnega jugoslovanskega delavstva.

Delo Narodno socialne zveze je bilo skozi vsa leta napredno in uspešno. Na čelu organizacije so stali izkušeni delavski voditelji, ki se niso stražili ne truda, ne žrtev za lep in koristen pokret. Z razvojem NSZ so stala tesno zvezana imena Rudolfa Juvana, Ivana Tavčarja, Franjo Rupnika, Luka Bizjaka, Franko Derče in koliko še drugih, ki so od prvega početka v naših prvih vrstah.

NSZ je imela široko polje dela, obširen program, v katerem je stalo na prvem in vidnem mestu geslo: Združitev vsega narodno zavednega delavstva in nameščenstva. V znamenju tega gesla je NSZ delala in iskala stikov z vsemi sorodnimi organizacijami. Predvsem je hotela združiti v eno obe organizaciji narodnega delavstva. Poleg NSZ je obstojala še »Samostojna strokovna delavska Unija«, katero so vodili priznani delavski voditelji kakor tov. dr. Joža Bohinjec, Janko Grašič, Anton Merljak in drugi. Po večkratnih skupnih posvetovanjih je bil ideal NSZ uresničen.

6. MARCA 1927.

je zgodovinski dan narodnega delavstva. Na ta dan sta se na skupnem občnem zboru v Ljubljani združili obe organizaciji Narodnega delavstva v eno samo in ji dali ime »Narodna strokovna zveza«. V nje prvo predsedstvo so bili izvoljeni tovariši Rudolf Juvan, dr. Joža Bohinjec, Janko Grašič, Rado Pivko in Ivan Tavčar. Nova organizacija je prevzela vse podružnice obeh prejšnjih organizacij, katerih je bilo preko 30. Ob proslavi svoje 20. letnice je pa štela NSZ 34 podružnic.

PODRUŽNICE NSZ.

Narodnostrokovna zveza ima 34 svojih podružnic in sicer v Ljubljani, Jesenicah, Medvodah, Kranju, Stražišču, Srednji vasi, Viču, Vevčah, Litiji (dve podružnici), Logatec, Zagorje, Žiri, Cerknica, Lož, Trbovlje, Trzin, Hrastnik, Celje, Senovo, Gračnica, Zidanost, Laško, Maribor, Ruše, Fala, Prevalje, Mežica, Črna, Št. Pavel, Ptuj, Sladki vrh, Poljčane in Slovenjgradec.

PROSLAVA 20 LETNICE NSZ.

Dvajsetletno delo NSZ je bilo proslavljeno z kongresom narodnega delavstva o priliki rednega letnega občnega zbora NSZ. Jubilejna proslava se je vršila v dneh 8. in 9. septembra 1928. Proslava sama je bila velika manifestacija narodnega delavstva in je vredno, da o tej proslavi napišemo nekaj več. Začetek slavnostnih dnevo je tvorilo

DELEGATSKO ZBOROVANJE,

ki se je vršilo 8. septembra in katerega so se udeležili poleg številnih gostov tudi delegati prav vseh podružnic NSZ in njej sorodnih organizacij. Delegatsko zborovanje, ki je poteklo v znamenju proslave 20 letnice, je pokazalo, da so vrste NSZ strnjene in enotne. Na tem delegatskem zborovanju je bila izvoljena tudi nova uprava za poslovno leto 1928-29.

UPRAVA NSZ.

V jubilejnem letu 1928 so si delegati NSZ izbrali v upravo organizacije skoro samo take svoje tovariše, ki so se v organizaciji udeleževali skoro skozi vsa leta njenega obstoja. Predsednikom je bil izvoljen dolgoletni predsednik NSZ in ustanovitelj NDO tov. Rudolf Juvan, I. podpredsednikom dr. Joža Bohinjec, II. podpredsednikom Rado Pivko iz Maribora, I. tajnik soustanovitelj in bivši tajnik NSU v Trstu, Vladimir Kravos, II. tajnikom Anton Varšek, I. blagajnikom Davorin Stopar, II. blagajnikom Albin Tomec, referent za tisk in prosveto Ivan Tavčar, v odbor pa tov. Franjo Rupnik, Ivan Kisovec, Lovro Rupar, vsi iz Ljubljane, Luka Bizjak iz Litije, Tine Zupan iz Jesenic, Vinko Sedlar, Zagorje, Franjo Germ, Maribor, Miha Hercog, Ptuj, Franjo Derča, Št. Pavel in Jernej Kaplja, Litija; za namestnike tov. Hugo Plasar, Vevče, Peter Bajželj, Stražišče, Drago Trampuž, Medvode in Dragotin Gobec, Celje; v nadzodstvo tov. Janko Grašič, Ljubljana, Slavoj Kušar, Zagorje, Rado Lavšgar, Jesenice in Viktor Beziak, Vič.

Drugi dan slavnostnih dni je bil posvečen kongresu narodnega delavstva.

VELIKI TABOR NARODNEGA DELAVSTVA.

Velika dvorana Tabora še ni videla toliko in tako navdušenih zboroval-

Zahtevajte „DELO“ v vsakem javnem lokalu!

cev, kakor na dan jubilejnega kongresa NSZ. Do zadnjega kotička so napolnili veliko dvorano Tabora člani in prijatelji NSZ, ki so prihiteli iz vseh delov Slovenije. Pa tudi gosti iz drugih krajev so prišli in se pridružili slavi našega delavstva. Najoddaljenejša in tudi zelo številna je bila delegacija

WESTFALSKIH RUDARJEV,

pod vodstvom svojega predsednika tov. Pavla Bolhe. Westfalski rudarji so bili ves čas živo aklamirani in prav toplo pozdravljeni. Med gosti so bili mestni župan dr. Puc, bivši minister in narodni poslanec dr. Kramer, zastopnik Delavske zbornice Drago Kosem in zastopniki številnih narodnih društev in organizacij.

POZDRAVI VELIKEMU TABORU.

Po otvoritvi kongresa in orisu zgodovine NSZ po predsedniku tov. Juvanu je prvi pozdravil kongres ljubljanski župan dr. Dinko Puc, za njim je pozdravil kongres zastopnik westfalskih Slovencev tov. Pavel Bolha, dalje bivši minister in narodni poslanec dr. Kramer, tov. Drago Kosem za Delavsko zbornico, ravnatelj Jug za Zvezo kulturnih društev, tov. Joško Zemljčič za Zvezo društev privatnih nameščenecv Slovenije in drugi.

POZDRAV ČEŠKIH BRATOV.

Československa obec delnička v Pragi je poslala pismen pozdrav, opravičila odsotnost njenih delegatov, ki so bili v zadnjem trenutku zadržani in želela kongresu kar največ uspeha. Pozdrav čeških bratov so sprejeli zborovalci z velikim navdušenjem.

PRIZNANJE 20 LETNEMU DELU.

Veliki tabor se je spomnil tudi moža, ki 20 dolgih let stoji na čelu organizacije in ji je posvetil vse svoje sile. Na predvečer kongresa je bil prirejen tov. Juvanu večer, kjer se je delavstvo poklonilo in zahvalilo svojemu predsed-

niku. Na taboru samem pa je članstvo izročilo svojemu predsedniku zlat lovorjev venec z narodnimi trakovi in napisi.

REFERATI.

Sledili so nato referati. O socialni zakonodaji in socialni politiki pri nas in drugod je poročal tov. dr. Joža Bohinjec, o načelih in smernicah NSZ pa tov. Ivan Tavčar. Referentom so bile dodane resolucije, ki so bile soglasno in z odobravanjem sprejete.

VELIČASTEN ZAKLJUČEK TABORA.

Ob koncu kongresa so bili prečitani številni brzojavni in pismeni pozdravi, med njimi oni prvega predsednika NDO v Trstu tov. dr. Josipa Mandiča iz Prage. Taboru sta prisostvovala tudi dva prvobornika narodnega delavstva iz Trsta tov. Jaklič in pok. Bufon.

Po zaključku veličastne manifestacije narodnega delavstva se je formirala povorka, ki je z godbo in prapori šla po mestu do hotela Tivoli, kjer je bil prirejen skupen obed.

NAŠA NAČELA IN CILJI.

O naših načelih in ciljih je obširno spregovoril v svojem referatu na kongresu tov. Ivan Tavčar. Zdi se nam, da ne bi bilo naše bilančno poročilo popolno, če ne bi podčrtali vsaj nekaj stavkov iz tega zanimivega referata. Med drugim je tov. Tavčar naglasil, da ni brez gospodarskega in socialnega blagostanja nacionalne svobode in kulturnega napredka, ker je to vse tesno zvezano med seboj in prav socialni in gospodarski del naše državne organizacije sta najšibkejša. Navaža potem vzroke in način, kako rešiti to vprašanje. Podčrtal je besede: »Delavno ljudstvo se zaveda, da bo njegov obupni položaj šele takrat boljši, ko prenehajo korupcionistične metode in ko zavladava v državi red in poštenje ter enaka pravica za vse državljane in vse pokrajine.

(Dalje prihodnjtč)

Kako se organiziram, koliko plačujem in kake podpore imam pri Narodno-strokovni zvezi

Pristop.

V organizacijo NSZ pristopim na ta način, da se prijavim kaki podružnici, odborniku ali članu NSZ in dobim prijavnico, katero izpolnim z vsemi podatki. Prijavnico dobim pa tudi lahko pri centrali Narodno strokovne zveze, Ljubljana, palača Delavske zbornice, IV. vhod. Pri pristopu plačam enkratni prispevek 5 Din, in sicer dva dinarja kot pristopnino in 3 Din za člansko izkaznico.

Kako plačujem članarino?

Članarino plačujem blagajniku ali njegovemu pooblaščenцу v oni podružnici, katere član sem. Če v kraju ni podružnice, dobim poštne položnice NSZ (št. 14.636) in pošiljam članarino po položnici. Dolžan pa sem članarino pošiljati redno, da si ohranim vsa prava.

Koliko plačujem članarine?

NSZ ima štiri članske razrede in si zato lahko izberem poljubni razred. Če zmorem, si izberem najvišjega, ker imam večje podpore v slučaju potrebe. Razredi so razdeljeni tako: v I. plačam 1.50 Din tedensko, v II. 2.—Din tedensko, v III. 2.50 Din tedensko in v IV. 3.—Din tedensko.

Koliko podpore dobim v posameznih razredih?

I. razred

nima rednih podpor. Le v slučaju nujne potrebe dobi lahko izredno podporo v višini najmanjše redne podpore.

II. razred

Doba članstva:	1 leto	3 leta	5 let	Din
brezpos. podpora	80	120	200	"
bolezenska	60	100	150	"
pogrebna	100	140	200	"

III. razred

brezpos. podpora	100	150	250	"
bolezenska	80	130	200	"
pogrebna	150	200	250	"

IV. razred

brezpos. podpora	150	200	300	Din
bolezenska	120	150	250	"
pogrebna	200	250	300	"

Kakšne ugodnosti imam še kot član?

Poleg podpor imam v vseh razredih pravico do pravovarstva v vseh slučajih, ki se tičejo moje službe. Dobivam redno strokovni list »Delo«, se udeležujem vseh zborovanj in prireditelj NSZ, sem lahko izvoljen v odbor in odseke, na občnih zborih lahko glasujem, nosim znak NSZ. Tudi sem deležen vseh naprav in ustanov NSZ in se vpišem lahko v tamburaške ali dramatizne odseke, knjižnice, čitalnice NSZ in se povsod udeležujem aktivnega dela. Udeležim se vseh predavanj NSZ in črpam potrebno strokovno znanje. Tudi se udeležim strokovnih tečajev, ki so za vsakega delavca nujno in neobhodno potrebni.

Ali naj se takoj organiziram ali počakam?

Nič odlašanja. Zadnji čas je, da pristopim v organizirane vrste in pomagam sebi in svojim tovarišem do lepšega življenja. Boj je trd in čimveč nas bo v organizaciji, tem lažja bo naša zmaga. Še danes stopim k svojemu prijatelju, ki je že član NSZ, ga poprosim za pristopnico, jo izpolnim in plačam malenkostni prispevek 5.—Din ter postanem član NSZ. Svojemu prijatelju pa svetujem, naj stori isto. Če ni podružnice v njegovem kraju, naj piše na naslov: Narodna strokovna zveza, Ljubljana, palača Delavske zbornice, IV. vhod, in dobi vse podatke, prigrasnico in postane član. Kar lahko storim danes, ne odlašam za jutri. Časi so resni in zato vsi z menoj vred v organizacijo!

Upravni odbor Javne borze dela v Ljubljani naznanja tužno vest, da je gospod

Štefan Lehpamer

šef Javne borze dela v Ljubljani

v sredo, 3. t. m., zjutraj ob pol 4. uri po kratki, mukepolni bolezni, previden s svetimi zakramenti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb blagopokojnika je bil v petek, dne 5. aprila ob pol 3. uri izpred hiše žalosti, Prisojna ulica št. 1, na pokopališče k Sv. Križu.

Rajnemu, ki si je za organizacijo posredovanja dela v kraljevini SHS pridelal nevenljivih zaslug, naj sveti večna luč, njegovi duši pa mir in pokoj.

V Ljubljani, dne 27. aprila 1929.

Upravni odbor Javne borze dela v Ljubljani.